

А. КЕВА
Kamianets-Podilsky

**«ANTI-UTOPIA» VS «UTOPIA»: THE TWO VERSIONS TYPOLOGY
(A. PLATONOV – H. GESSE)**

The problem of correlation between «Utopia» and «Anti-Utopia» in A. Platonov's «Chevengur» and H. Gesse's «The Play of Beads» is investigated in the paper. Unmonosemantic of the genre specific of these novels is attributed by the ambivalence attitude of the authors to their artistic worlds. The mythological type of consciousness has an important meaning in the novels. The intricate relationships between «Utopia» and «Anti-Utopia», «idea» and «life» in the novels of Platonov and Gesse determines the philosophical degree of their artistic worlds and inexhaustible perspectives of interpretation.

Key words: poetics, typology, genre, utopia, anti-utopia.

А. В. КЕБА
г. Каменец-Подольский

**АНТИУТОПИЯ VS УТОПИЯ: ТИПОЛОГИЯ ДВУХ ВЕРСИЙ
(А. ПЛАТОНОВ – Г. ГЕССЕ)**

В статье рассматривается проблема соотношения утопии и антиутопии в романах «Чевенгур» А. Платонова и «Игра в бисер» Г. Гессе. Неоднозначность жанровой природы этих произведений обусловливается двойственным отношением писателей к созданным ими мирам, в которых идеал духовности вступает в противоречие с реальной «большой» жизнью. Драматичный диалог утопического и антиутопического, будучи важным фактором жанровой и поэтико-стилевой парадигмы произведений, в то же время определяет высокий уровень метафизичности авторских художественных миров и неисчерпаемые возможности их критической интерпретации.

Ключевые слова: поэтика, типология, жанр, утопия, антиутопия.

Стаття надійшла до редколегії 16.08.2014 р.

УДК 821.161.2–14.09

І. Б. КИР'ЯНЧУК
м. Рівне
eldai@ukr.net

**РАДІСТЬ І СМУТОК ЯК ФАКТОРИ
ДУХОВНО-ЕМОЦІЙНОЇ СУТНОСТІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ
У ЗБІРЦІ МИХАЙЛА ОРЕСТА «ГІСТЬ І ГОСПОДА»**

У статті актуалізовано встановлення певної філософської віхи, що стосується осягнення М. Орестом найважливіших процесів у просторі буття, які знаходять своє чітке відображення на просторі людської душі. Визначено, що Михайло Орест – моралізатор, який любить світ через зневагу до абсурдних цінностей, утверджених у дійсності. У поетичному світі митця все скінченне, окрім людського ества, яке прагне до святості, створене для пізнання істини всесвітнього безсмертя.

Ключові слова: буття, автор, ліричний герой, вербальний світ, персонаж.

Михайло Орест прожив украй складне життя. Воно гнітило, убивало, руйнувало. Проте, його первинна людська натура залишилася недоторканою й повела філософські думки назустріч пізнанню реалій земного світу. Лірик переживає за долю людини в контексті «долі себе». Він розуміє, що життя – це забіг, який має фініш. Тому виникає неймовірний смуток від того, що коли-небудь потрібно буде покинути середовище, яке люди звуть «явним», та податися у позаземний світ. Усе в світі скінченне. Окрім душі. Лише вона несе в собі вічне. Лише душа утверджує собою незримий людям простір, на якому споконвічно відбувається боротьба двох найзапекліших історичних супротивників: добра і зла.

Творчість поета була досліджена в працях таких учених: О. Астаф'єва, О. Бросаліної, Н. Кирієнко, М. Слабошпицького, І. Качуровського, Я. Славутича, М. Ільницького, В. Державина, О. Глазкової, С. Павличко, П. Одарченка, П. Ротача, Л. Череватенка, О. Мусієнка, Т. Салиги, П. Боголюба, С. Гординського, І. Заславського. Попри те, що Михайла Ореста за класичною оцінкою відносять до неокласиків, багато вчених усе ж таки розглядали його творчість у контексті й інших літературних течій. А саме: символізму, імпресіонізму, романтизму тощо. Іван Кошелівець [3; 4] визнавав, що володінням формою поезії Орест переважає усіх поетів-неокласиків, навіть свого старшого брата Миколу Зерова. Ігор Костецький [1; 2]

роздумував над творчою манерою поета і висловив думку, що він є романтиком за світоглядною лінією та символістом за стильовою. Дехто з літературознавців намагався зробити геометроподібний порівняльний аналіз Орестової творчості зі здобутками інших митців творчої думки. Проте, незважаючи на прагнення багатьох науковців дописати впливи різних філософських течій та особистостей на формування творчої індивідуальності Михайла Ореста, слід визнати, що він – як поет, мислитель та перекладач – сформувався цілком особистісно, що вельми яскраво засвідчують його твори, котрі постають безпосередніми носіями епохи, спрагненої до пізнання та з прагненням до обґрунтування вічних істин.

У вірші «В кімнаті тишина. Біжать хвилини...» автор осмислює перебіг боротьби добра проти зла, ставлячи їх на двох різнопланових буттєвих терезах. Добро – це сила, яка здатна показати промінь. Зло – це неміч, яка промінь добра хоче затьмарити. Вони – борці за людські душі. Відповідно, кого обере та сповідуватиме людина, туди й полине після отримання входу у вічність. Автор роздумує над тишею будня, вважаючи, що вона – пересічний плід ілюзії, адже повсякчас йде двобій добра і зла («В кімнаті тишина. Біжать хвилини, І, тоскний, в їх байдужу течію Я слух занурюю» [5, 144]). Тобто, день без слів постає одним із провідних елементів руйнації світу людства, як символ абсолютної бездіяльності заради добра. Автор благає у свого життя, аби воно дало шанс на пробудження від сну, в якому він не здатен творити добрі чини. Він хоче перебувати ближче до істини. А добро є творцем самої істини. Він просить для себе лише благословення («о, хай приплине На гребені години благостине Тепло – і душу воскресить мою!» [5, 144]). Та враз у свідомість приходить констатація факту: світ перестав рухатися в бік істини й почав розмовляти мовчанням. Тобто, наступила колосальна тиша в людському серці («Ні, світ закляк, і час німує строго» [5, 144]). Митця це зовсім не влаштовує, і він закликає кожному окрему людську душу відгукнутися на поклик бути ближчою до благословенних речей. Він щиро прагне, аби людство здійнялося до максимальної вершини у своїх животворчих властивостях. Він стверджує, що люди повинні повністю відда-

тися владі добра й чинити за законами моралі («Не жди, всю волю розбуди і клич Всю душу в далеч подвигу твердого» [5, 144]). Автор збирає військо супроти зла, яке мало б збільшити шанси на перемогу над лихою людською природою. Він вірить, що хоча б частка людей зуміє протиставити своє внутрішнє безсмертне єство тим, хто хоче його уярмити, та у вихорі саява полетить долати пільму («Повинен ти в двобой проти злого За дня свого перебороти ніч» [5, 144]).

У поезії «Надходить вечір. Сонце лле в гаї...» автор роздумує над короткочасною сутністю життя, що стрімко летить та швидко обривається. Воно хоче бути птахом, та чомусь міцно тримається на землі. Воно хоче бути вищим, та часто доводить свою диковину приниженість. Життя постає в творчій уяві Ореста як один день. Він починається з світанку, потім переходить у любий полудень. А ніні настає вечір... Життя дозріло, пора збирати врожаї висновків з прожитої ріллі. Та воднораз те ж саме сонце, що було і вранці, і вдень, продовжує світити і ввечері, що неабияк захоплює. Виникає надія на щось вище за просту земну основу («Надходить вечір. Сонце лле в гаї, На луки і поля доспіле злото» [5, 148]). Підвечірнє сонце – чи не останнє у житті – насичує серце глибинним смутком, та, воднораз, дарує радість від усвідомлення того факту, що воно не перестав пускати своїх променів у світ. Життя помалу завершує свій крок, проте його хід доводить сіяння кожної живої душі («І в ньому танеш ти, моя скорбото, Згортаючи літописи свої» [5, 148]). Ліричний герой перебуває на вершині сумовитості, яку на коротку мить спиняє сонце. Він розуміє, що з настанням нової днини замість нього можуть постати нові буттєві персонажі, і саме вони творитимуть історії новочасності («Можливо, завтра вже нові рядки В сувої ждучі впишеш ти нещадно» [5, 148]). Проте день ще не звершився, а в ньому царює сонце. Тому час, який ще лине в далечинь і дає змогу осмислювати життя у житті, дозволяє насолоджуватись думкою про правду в людському світі («Але сьогодні час тече відрадно, І триумфують оболонки полки» [5, 148]). Думки плывуть у небо. Саме там знаходиться їхнє справжнє пристановище («Вони плывуть до сонця» [5, 148]). А на землі виникає потіха просто

від того, що можна споглядати за шляхом роздуму в небеса («на землі Все радісне, все, що радіти може» [5, 148]). Усі втішені здатні перемогти скінченність життя, якщо вони самі постануть у саяві, даному з небес («Свою короткочасність переможе Лише в високих світлі і теплі» [5, 148]). Ліричний герой давно вже усвідомив, яким є земний світ. Він марний і скінченний; тому сам собою неабияк підтверджує існування світла, яке постає ген-ген понад ним («Я знаю світу зрадну течію – І я вітаю сонце непощербне» [5, 148]). І, врешті, відбувається звертання до завершального літнього місяця – до серпня – аби він допоміг довершити початий шлях до свого остаточного фінішу («О брате сонця, супокійний серпне, Живи, рівняй і стверджуй путь мою!» [5, 148]).

У вірші «По довгому дні, що скнів у безщасті...» автор осмислює вагу смутку, даного йому усталеним буттєвим процесом. Сум часто торкається поетичної душі, стаючи як руйнівником життя, так і водночас потужним натхненником філософських роздумів. Автор не любить смутку, проте настроєві відтінки багатьох поезій повиті цим тяжким почуттям. Він пише, що після великого клаптя життя, який став повністю просякнутим нещасливими думками, у нього нарешті з'явився свідок, котрий може підтвердити істинність його душевних мук. Це місяць, який знаменує апогей ночі. Він виявився на фоні дерев як своєрідний символ бажання бути подалі від людського горя; він став завершенням думки про печаль («По довгому дні, що скнів у безщасті, Над парком, над валом дерев німих, Місяць постав» [5, 149]). Лірик із нотками суму констатує, що нікому, окрім нічного небесного світила, посвідчити ті внутрішні духовні коливання, які відбуваються усередині нього. Місяць – єдиний, хто дивиться йому прями́сінько у душу («обперся на хмару біду І, в світі один, споглядає пізню Бідну, нежняжу мою самоту» [5, 149]).

У поетичному творі «Як шатра бронзові, стоять каштани...» автор роздумує над двома великими часовими паралелями: над буттям дитинства і буттям старості. По суті, слід сказати, що старша людина від молодшої відрізняється одним найвагомим елементом – це досвідом. Прожиті роки закарбовуються у пам'ять, іноді стаючи помічниками у процесі осягнення правди. Старість збулася нестерпними якостями, показуючи свої невдалі обриси («Поблякло все:

і радості, і рани, Все в прохолодні збилося вузли» [5, 149]). Все у середовищі спогадів починає змішуватися до купи. Та іноді й так, що вже стає складно відрізнити одну подію від іншої за послідовністю, утверджуючи таким чином реалії частково ілюзорного життя («І дні змішалися в неясних сплетях, І стопом бронзовим лежать роки» [5, 149]). Буває й інша модель життя спогадів: вони просто стираються і ховаються у безвісний вимір, який зветься забуттям («Не розпізнати на старих монетах Минулого зникаючі знаки» [5, 149]). Людина, хоч уже й на схилі літ, продовжує жити. Вона знову вертається додому («І в улиці в'язь пірнувши, в неминучий Свій уділ, ти чіткий почувеш стук» [5, 149]). І там, якщо сильно приглянеться, вона побачить символ часу, коли була ще маленькою; часу, коли шлях у життя тільки починався («З гілля каштанового плід блискучий Враз падає на безобличний брук» [5, 149]). Людина розуміє, що в її руках не просто каштан – це та ж сама маленька істота, яка хоче коли-небудь стати дорослою. Стати дорослою, щоб завжди із сумом оглядатися в дитинство («Ти в руки візьмеш плід з чуттям туманним – Дитя, що буде деревом рости» [5, 150]). Людина починає міркувати, що колись і в неї перед очима був розгорнутий шлях у майбуття, проте тепер він поволі доходить до свого завершення («...Тобі гадається: в житті оманнім Колись, давно дитинство мав і ти» [5, 150]).

Вірш «Autumnus dux meus» знаменує роздум поета по скінченність усякої життєвої радості. Мить щастя – неповторна. Проте вона завершується і на її місці виявляється порожнеча, яку вже нічим заповнити. Як щастя проходить, приходиться висновку. Автор розмірковує, що минуло вже багато часу, наснаженого надією на майбутнє. Цей час був сповнений непересічної мрії. Та він уже помалу добігає до кінця («Минули соняшні високі дні, Пора довір і дзвінкоустих прагнень» [5, 150]). Усе затихло. І на фоні тишини визрівають тисячі думок про те, як же можна було прожити свій світлий період у житті. Чи можливо було щось підкорегувати у своєму буттєписі? І такі думки приносять у поетичну душу сумливі ностальгійні почуття, які, проте, дають свою вагому частку пізнання («В закутій прочуттями тишині Триває уділ смутнооких збагнень» [5, 150]). Автор вважає, що життя під кутом такого осмислення світу схоже на осінь, а особливо на жовтень місяць, який символізує

початок «річної загибелі» природи. Жовтень багато важить, адже він змушує думати про наболілі колись враження. Проте його уділ є дуже скупим, тому що він не знав весни людського духу («Твій вождь є жовтень, ти – послушний гридь, Для тебе він нещедрістю користен» [5, 150]). А в цей час, під акомпанемент падіння листя, у свідомості з'являються сотні думок, насичених виразним відгомонам істини. Вони, закрутившись у жовтаве листя, опадають та зникають на тлі осіннього туману («Спадає з охололих верховіть Плід міднозвучних і суворих істин» [5, 150]).

У вірші «Ти звеш мене в блакитне і ранкове...» автор обмірковує своє взаємовідношення з любов'ю як із чинником превисоких людських почуттів. Любов здатна подарувати потові крила, і він опиниться разом з своєю творчою думкою над землею – у вимірі власного вербального світу. Щодо Ореста, то його любов часто насичена якимось невимовним стражданням, що втамовує радість та дарує смуток. Зрозуміло, що у вірші, який є твором на кшталт роздуму, ліричним героєм виступає сам автор. Усі почуття, висловлені у рядках – це його власні. Поет зізнається, що любов прагне подарувати йому радість, та він живе у вимірі печалі. Він не може відчувати любов, хоча мріє про неї. Та все ж таки він до неї тягнеться («Ти звеш мене в блакитне і ранкове, А я тебе – в безбарвне і вечірнє» [5, 150]). Автора жахає думка, що коли-небудь любов перестане дивитися на нього своїм гарячим поглядом і він залишиться сам один у цьому світі. Він залишиться без неї – без опіуму почуттів («Боюся я: ти стомишся, любове, І одцвітуть запросини офірні» [5, 150]). І враз автора стає турбувати запитання: а що ж буде, як любов й далі примножуватиме почуття у його холодному серці («А що, коли твій порив не послабне» [5, 150]). Що ж станеться, як любов повсякчасно пульсуватиме та відриватиме нові горизонти для пізнання («І буде він, в розкритості невтомний, Троянд і лілій куриво повабне В мій вечір посилати безаромний?» [5, 150]). І, зрештою, приходиться висновок, як розуміння істинності любові. Автор зустріне своє найбільше кохання, і вони проведуть останній вечір у любові та останній вечір у його житті («Тоді ми зйдемося на дружній грані, І там розтане вечір мій фатальний» [5, 150]). І цей останній вечір перетво-

риться в обідню пору і перейде своєю ходою прямісінько у вічність («То буде полудень, доспілість рані, – Високий, соняшний, непроминальний» [5, 150]).

У поезії «Меланхолійністю напоєні листи...» автор роздумує над двома важливими почуттєвими людськими якостями: радістю і вірою. Можна сказати, що за своєю глибинною суттю вони є взаємопов'язаними та часто і взаємозумовленими. Віра здатна дарувати радість від усвідомлення того, що ти поблизу істини; радість може дарувати віру у щось вище за просту буденщину. Автор пише, що він перечитує листи, послані від когось – він звертається до нього на «Ви». У листах описано лихо, яке все ж таки спіткає людство та поведе його до своєї загибелі. «Ви» – слід розуміти, персонаж, котрий несе велику правду і показує її людям, які можуть мислити. Проте послання, дані філософам, вражають своєю великою тугою («Меланхолійністю напоєні листи Від Вас читаю я» [5, 152]). В епістолах написано про гірку суть людства. Воно, кволе від чорноти духу свого, веде світ до кончини. Вона неодмінна, але її можна відтермінувати («Заблудлі духом люди Смерч небуття собі готують. Тільки чудо Світ од загибелі спроможеться спасти» [5, 152]). Проте автор чомусь продовжує вірити в саму людину, хоча розуміє, що йому адресовано істину. Він покладає надію на людство («А я вглядаюся в далекості життя З ясною вірою. Ви скажете – наївна Вона» [5, 152]). Лірик прекрасно розуміє, що його віра є необґрунтованою – знає ж добре він сутність людської природи. Проте, як він сам признається, йому здається, що він не робить своїм упованням на людство гріха на небі («але її простить мені безгнівно Мій ангел в небесах, мій лагідний суддя» [5, 152]). І однієї днини, як надіється лірик, він відчує позив з іншого світу. Голос кликатиме до нього величним тоном («І в сірій тишині чатуючого дня ... Почую вітер я і рин лункий коня» [5, 152]). То виявиться поклик радості. Тієї самої, яку Орест ждав усе своє життя («І радість молода примчить на скакуні, По сходах вибіжить у нестримі бурхливим» [5, 153]). Вона, натхненна своє ж власною природою, прийде до віри, щоб бути з нею разом назавжди («Об двері кулаком ударить нетерпливим І крикне: «Подруго, я тут! Відкрий мені!» [5, 153]).

У поетичному творі «Уговір» автор осмислює радість, яка стає беззаперечним симво-

лом вимріяних протягом життя чеснот. Радість може торкатися лише тих, хто до неї йде. Вона одним дана в повній мірі, іншим – у меншій, дехто може взагалі її не відчувати або відчувати ілюзію її присутності. В Ореста у перших рядках з'являється персонаж – «ти» – тобто той, кому радість є властивою. «Ти» має відчуття істинної втіхи. Тої самої, яка дається людям для існування у щасті («Нам різна путь. Прозоро золота, Тебе в обійми прагне взяти радість» [5, 153]). Автор протиставляє «ти» своєму власному ліричному «я». Він не здатен відчувати радості, бо навіть не намагається прикликати її в свою сумовиту оселю («А стомлених не звать її уста, В утомі гордїй я не кличу радість» [5, 153]). Можна сказати, що автор по-своєму противиться радості; у ньому проростає міцним корінням гордість. І він запитує сам у себе, фактично критикуючи своє життя: як він відчує радощі, якщо уже їх заперечив у своєму світогляді («Як стане плоттю скреслена мета? Як – заперечена – постане радість?» [5, 153]). І, зрештою, автор доходить до висновку, що радість виникає лише у того, хто по-справжньому її прагне («Посій зерно – і виростуть жита, З зерна бажанья розбуяє радість!» [5, 153]).

У вірші «В непогоду» автор відкриває перед читачем скарбницю своїх розмислів про взаємовідношення життя та страждання. Страждання відбуваються у просторі людської душі, а життя – у просторі світу. Тому, звичайно, вони є дуже близькими за значенням. Життя передбачає страждання, а страждання по-своєрідному передбачають життя. Вірш «В непогоду» складається із трьох катренів. У першому автор описує природу, яка вдягла біду маску та крокує по буттєвій сцені («Поблискує хмуру мокрінь черепиці, І краплі безсилі плывуть по дротах» [5, 154]). Роздумуючи над огидною творчому погляду погодою, автор доходить до висновку, що в такому самому бутті відбувається людський будень. Будню також тяжко. Він страждає, тільки у своєму нелюдському ґрунтовному ключі («І в стисках камінних повільної скуки Простерся без руху, не дишучи, день» [5, 154]). Проте, страждання походять не від самого життя. День не винен у тому, що людина мучиться та гасне. День не вбиває людину («Той самий не є він, хто дав нас на муки, Хто даль одслонив огнеоких на-

тхнень!» [5, 154]). Воля і ґрати є поняттями абсолютно протилежними. Вони навіть не перетинаються («Дорога свобідна і путь під'ярємна Ніколи не зйдуться в дружнім вузлі» [5, 154]). Врешті, після тяжких скрупульозних обдумувань автор доходить до пізнання сенсу у житті та муках: вони припиняться тоді, коли людина піде у світло вічності; доти буде існувати світ людський з людським горем («Всі радості вічність бере понадземна, А туги дощами плывуть по землі» [5, 154]).

Вірш «Анахорет» реалізовує процес роздумування поета над суттю земного життя та життя, що існує понад земним. Земний світ характеризується необґрунтованими спалахами зла, ненависті, недружелюбства... Суспільство женеться за багатством, забуваючи, що справжня цінність – це душа. Життя минає, і люди після його завершення залишаються і без багатства, і без вимріяної вічності. У вірші поет ліричного героя називає «він»; це людина, яка живе за законами світу, проте прагне до пізнання; провідним зацікавленням стає пошук правди, а ключем для життя – перебіг дійсності. Герой твору мав страждення минуле, і воно віддзеркалилося на його внутрішньому світі. Він хотів утекти від бувальщини, поринаючи у великий світ природи («Як жах прожитих літ йому всю душу жалив, Він келію міняв на біле сонце галяв» [5,156]). Серед просторових масивів знаходилися ліки, які загоювали рани, спричинені безжалісним світом («Там, в серці кожного травневого куща – Він знав – для нього теж іскрилася свіча» [5, 156]). У природному затишку зникали непосильні муки, які завдало людство ліричному героєві. Він відчував, як оновлюється зсередини, і його свободолюбний імпульс відбивався у просторі людських думок («І забувався біль, не мучило минуле І привиди нічні в непам'яті тонули» [5, 156]). Насамкінець, на перший план впливає висновок: у земному світі радість існує в обмеженій кількості. Людина не може відчувати суть щастя, бо стає затуманеною від поневірянь. Лише тоді, коли життя перейде до виміру безкінечності, можна буде пізнати істинну суть втіхи, даної для людства («Світ – не для радості, і щастя постає, Як дружнє забуття зламає мук коп'є» [5, 156]).

Михайло Орест прагне радості. А натомість, увійшовши у власний роздум, відчуває

непосильний сум від розуміння істинної природи речей у світі. Всяка земна втіха має свій фінал. Як і смуток. Проте, у вираженій свідомості філософа сумовиті якості все ж таки переважатимуть, адже непостійний і короткотривалий земний світ дає усвідомлення надзвичайної вартісності людини і малоцінності простору, в якому вона існує протягом свого життя. Зрештою, смуток у поезіях постає шляхом до віднайдення радості, яка чекає на праведника у безкордонній вічності.

I. KYRYANCHUK

Rivne

JOY AND SORROW AS FACTORS OF SPIRITUAL AND EMOTIONAL ESSENCE OF HUMAN EXISTENCE IN THE COLLECTION OF MICHAEL OREST'S «GUEST AND LORDS»

The article actualizes establishing of some philosophical landmark that has to do with the author's comprehension of the most important processes in the expanse of existence that find their distinct reflection in the expanse of a human's soul. Mykhaylo Orest is a moralizer who likes the world through disrespect to absurd values that are consolidated in reality. Everything is not eternal besides human's nature. It tends to sanctity, it is created to perceive the truth of global immortality.

Key words: existence, author, lyrical hero, verbal world, character.

И. Б. КИРЬЯНЧУК

г. Ровно

РАДОСТЬ И ПЕЧАЛЬ КАК ФАКТОРЫ, ОТРАЖАЮЩИЕ ДУХОВНО-ЭМОЦИОНАЛЬНУЮ СУЩНОСТЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО БЫТИЯ В СБОРНИКЕ МИХАИЛА ОРЕСТА «ГОСТЬ И ГОСПОДА»

В статье актуализировано установление определенной философской вехи, касающейся постижения автором важнейших процессов в пространстве бытия, которые находят четкое отражение в пространстве человеческой души. Михайло Орест – морализатор, любящий мир благодаря пренебрежению к абсурдным ценностям, утвержденным в действительности. В поэтическом мире автора все конечное, кроме человеческого естества, которое жаждет святости, созданное для познания истины всемирного бессмертия.

Ключевые слова: бытие, автор, лирический герой, вербальный мир, персонаж.

Стаття надійшла до редколегії 29.07.2014 р.

УДК 81'42

Н. В. КОЧ

м. Миколаїв

nataliakoch62@mail.ru

**РЕМІНІСЦЕНТНІ ВИЯВИ КАТЕГОРІЇ
ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В ХУДОЖНЬО-
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТВОРІ
(на матеріалі роману Л. Костенко
«Записки українського самашедшого»)**

У статті на матеріалі роману Ліни Костенко «Записки українського самашедшого» розглядається проблема інтертекстуальності художньо-публіцистичного дискурсу. Розгалужена система авторських ремінісценцій та алюзій створює культурний гіпертекст (гіперреальність) і демонструє індивідуальну картину світу письменниці як проєкцію колективної свідомості.

Ключові слова: інтертекстуальність, ремінісценція, алюзія.

Обґрунтування категорії інтертекстуальності представлено насамперед у працях представників постмодернізму та постструктуралізму ХХ ст. (Р. Барт, Ж. Батай, Ж. Бод-

рійяр, Ф. Гваттарі, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, Ж. Женнет, Ю. Кристева, Ж.-Ф. Ліотар, М. Фуко, У. Еко та ін.). Базове положення постмодерну на зразок «світ як текст» та проголошена